
Intel·ligència humana - HI

Autor:

Data de publicació: 04-11-2024

La intel·ligència humana o HI (de l'anglès human intelligence) és la capacitat mental que permet als éssers humans aprendre, comprendre, raonar, resoldre problemes, prendre decisions i adaptar-se a nous entorns. És un concepte central en disciplines com la psicologia, la neurociència, la filosofia i la intel·ligència artificial. La seva complexitat ha generat múltiples teories i mètodes de mesurament, així com debats sobre la seva naturalesa innata o adquirida.

La intel·ligència humana o HI (de l'anglès human intelligence) és la capacitat mental que permet als éssers humans aprendre, comprendre, raonar, resoldre problemes, prendre decisions i adaptar-se a nous entorns. És un concepte central en disciplines com la psicologia, la neurociència, la filosofia i la intel·ligència artificial. La seva complexitat ha generat múltiples teories i mètodes de mesurament, així com debats sobre la seva naturalesa innata o adquirida.

Història del concepte d'intel·ligència

El concepte d'intel·ligència ha evolucionat al llarg de la història:

Antiguitat

Els filòsofs grecs van ser els primers a reflexionar sobre la naturalesa de la intel·ligència.

Plató creia que la intel·ligència era una capacitat innata lligada a l'ànima i que el coneixement era recordar allò que l'ànima ja sabia.

Aristòtil defensava que la intel·ligència es desenvolupava a través de l'experiència i la lògica.

Edat Mitjana i Renaixement

Durant aquest període, la intel·ligència es vinculava amb la saviesa divina i el coneixement filosòfic.

Pensadors com Sant Tomàs d'Aquino integraren les idees d'Aristòtil amb la teologia cristiana.

Il·lustració

René Descartes va proposar el dualisme ment-cos, considerant la intel·ligència com una propietat de la ment, independent del cos.

John Locke, des de l'empirisme, argumentava que la intel·ligència es formava a través de l'experiència i l'aprenentatge.

Segle XIX: Els inicis de l'estudi científic

Francis Galton va ser pioner en l'estudi de les diferències individuals en intel·ligència, creient que era majoritàriament hereditària.

Alfred Binet va desenvolupar el primer test d'intel·ligència per identificar nens amb necessitats educatives especials, donant lloc al concepte de quocient intel·lectual (QI).

Segle XX: Teories modernes

Charles Spearman va introduir la idea del factor general (g), una habilitat cognitiva subjacent a totes les tasques intel·lectuals.

Jean Piaget va estudiar el desenvolupament cognitiu en nens, mostrant com la intel·ligència evoluciona en etapes.

Howard Gardner i Robert Sternberg van proposar visions més amples, com les intel·ligències múltiples i la teoria triàrquica.

Bases biològiques de la intel·ligència

La intel·ligència té un fort component biològic, influenciat per:

Estructura i funcionament cerebral

L'escorça prefrontal està relacionada amb funcions executives com la planificació, la memòria de treball i el control d'impulsos.

La mielinització (recobriments dels axons) millora la velocitat de transmissió neuronal, afavorint un processament més ràpid.

La plasticitat cerebral permet adaptar-se a noves experiències i aprenentatges.

Estudis amb bessons indiquen que entre un 40% i 80% de la variància en QI és hereditària.

Gens com el COMT i el BDNF influeixen en la cognició i la memòria.

Factors ambientals

Nutrició: Deficiències en nutrients com el iode o el ferro poden afectar el desenvolupament cerebral.

Educació: L'accés a una bona escolarització millora les habilitats cognitives.

Entorn socioeconòmic: La pobresa i l'estrès crònic poden danyar el desenvolupament cognitiu.

Teories de la intel·ligència

1. Teoria del factor general (g) – Charles Spearman

Proposa que existeix una habilitat general que influeix en totes les tasques cognitives.

Les persones amb un alt factor g tendeixen a destacar en múltiples àrees.

2. Intel·ligències múltiples – Howard Gardner

Identifica vuit tipus d'intel·ligència:

Lingüística (habilitat amb el llenguatge).

Lògic-matemàtica (raonament abstracte).

Espacial (visualització i orientació).

Musical (sensibilitat al so i ritme).

Cinestèsica (control corporal i habilitats físiques).

Interpersonal (entendre els altres).

Intrapersonal (autoconeixement).

Naturalista (reconeixement de patrons en la natura).

3. Teoria triàrquica – Robert Sternberg
Divideix la intel·ligència en tres components:

Analítica (capacitat de resoldre problemes lògics).

Creativa (adaptació a situacions noves).

Pràctica (habilitat per funcionar en el món real).

Mesurament de la intel·ligència
Els tests de QI mesuren habilitats com:

Raonament lògic (matrius de Raven).

Memòria de treball (tests de dígit).

Comprensió verbal (vocabulari i analogies).

Crítiques als tests de QI

No capturen totes les dimensions de la intel·ligència (ex.: creativitat o intel·ligència emocional).

Poden estar influenciats per factors culturals.

No prediuen amb precisió l'èxit en tots els àmbits de la vida.

Intel·ligència i cultura

La concepció de la intel·ligència varia segons el context cultural:

Cultures occidentals: Valoren el raonament abstracte i l'èxit individual.

Cultures orientals: Emfatitzen la saviesa col·lectiva i l'harmonia social.

Societats indígenes: Prioritzen coneixements pràctics com la navegació o la caça.

Com potenciar la intel·ligència?

Estratègies per millorar la cognició:

- ? Aprenentatge continu (llegir, estudiar nous idiomes).
- ? Exercici físic (millora el flux sanguini al cervell).
- ? Dieta saludable (omega-3, antioxidants).
- ? Son adequat (consolidació de la memòria).
- ? Meditació (millora l'atenció i reducció de l'estrès).

Intel·ligència no humana

Animals intel·ligents

Primats (ximpanzés, bonobos): Utilitzen eines, aprenen llenguatge de signes.

Dofins (reconeixen el propi reflex, cooperen en caça).

Corbs (fabriquen eines, recorden cares humanes).

Intel·ligència artificial (IA)

Els sistemes d'aprenentatge automàtic poden reconèixer patrons i prendre decisions.

No tenen consciència ni comprensió real, però superen els humans en tasques específiques (ex.: escacs, diagnòstic mèdic).

Intel·ligència motivacional

Concepte desenvolupat per psicòlegs com Daniel Goleman, que inclou:

Autoconeixement emocional (identificar les pròpies motivacions).

Persistència (capacitat de mantenir l'esforç).

Autoregulació (control dels impulsos i emocions).

Vegeu també

Intel·ligència emocional

Neuroplasticitat

Psicometria

Referències

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*.

Sternberg, R. J. (1985). *Beyond IQ: A Triarchic Theory of Human Intelligence*.